

3. Булигін С.Ю. Вплив ерозії на стан земельних ресурсів. Земельні ресурси України. К.: Аграрна наука, 1998. С. 36–65
4. Медведєв В.В. Методика моніторингу земель, що перебувають у кризовому стані. ТМЦ з проблем ґрунтознавства, меліорації та охорони ґрунтів. Харків, 1998. 88 С.

МЕТОДИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ РОБОТИ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ ІЗ ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Селезньова Г.С.

*Полтавський національний педагогічний університет
імені В.Г. Короленка*

Сучасна освіта спрямована на створення умов для всебічного розвитку особистості, зокрема підтримки та стимулювання інтелектуально й творчо обдарованих учнів. У цьому контексті особливого значення набуває впровадження новітніх технічних технологій, які дозволяють підвищити ефективність педагогічного процесу та індивідуалізувати навчання відповідно до потреб дитини.

Обдарованість – складне, багатовимірне психолого-педагогічне явище, яке розглядається як інтегративна якість особистості, що проявляється у високому рівні розвитку інтелектуальних, творчих, соціальних або специфічних здібностей у порівнянні з однолітками [1].

У науковій літературі існує низка теорій, що пояснюють природу обдарованості:

- Трикільцева модель Дж. Рензуллі (Renzulli, 1978), яка акцентує на взаємодії трьох ключових компонентів: високий інтелектуальний потенціал, креативність і залученість до діяльності.

- Теорія множинного інтелекту Г. Гарднера (Gardner, 1983), яка розширює поняття обдарованості, включаючи в нього логіко-математичний, мовний, просторовий, музичний, тілесно-кінестетичний, міжособистісний та внутрішньоособистісний інтелекти.

- Тріархічна модель обдарованості Р. Стернберга (Sternberg, 1985), що підкреслює важливість аналітичного, креативного та практичного інтелекту.

- Системний підхід (Монахов В. М., 2020), який розглядає обдарованість як динамічну систему, що формується в освітньому середовищі завдяки взаємодії генетичних, психологічних та соціальних чинників.

Науково обґрунтована методика роботи з обдарованими учнями повинна спиратися на такі принципи [1, 2]:

- Індивідуалізація – урахування психолого-педагогічних характеристик кожного учня;

- Диференціація – варіативність змісту, форм, методів та засобів навчання.

- Компетентнісний підхід – розвиток ключових та предметних компетентностей.

- Дослідницький підхід – стимулювання самостійної, пошукової та проєктної діяльності.

- Психолого-педагогічна підтримка — тьюторство, наставництво, коучинг.

Ефективне педагогічне супроводження обдарованої дитини починається з об'єктивного і науково обґрунтованого виявлення її здібностей. Діагностика обдарованості є складним процесом, що поєднує різні методи й інструменти [3].

Психометричні методики:

- Тести інтелектуального розвитку: шкала Векслера, тест Равена, Stanford-Binet Intelligence Scales.

- Тести креативності: методика Торренса, тест на дивергентне мислення Гілфорда.

- Тести навчальної мотивації та лідерських якостей (наприклад, методика Розенцвейга, методика Лірнера).

Педагогічні методи:

- Спостереження — систематичне фіксування проявів пізнавального інтересу, ініціативності, нестандартного мислення.

- Аналіз продуктів діяльності — творчих робіт, проєктів, участі у конкурсах, олімпіадах.

- Експертне оцінювання — узагальнення думок вчителів, психологів, батьків щодо поведінки й успішності дитини.

Цифрові інструменти для діагностики:

- Google Forms, Quizizz, Mentimeter — для анкетування та оперативного збирання даних.

- Освітні платформи з адаптивним контентом (наприклад, SmartMe, Classtime), що дозволяють аналізувати рівень навчального прогресу.

- Психологічні тестові модулі онлайн (наприклад, PsyToolkit, Testometrika, IQTest.ua) [3, 4].

Суб'єктивізм оцінювання – обмеження педагогічного досвіду та упередженість. Ситуативність проявів – не всі обдаровані діти демонструють здібності постійно.

Відсутність єдиних критеріїв обдарованості в українській освітній системі.

Недостатній розвиток цифрових інструментів у державній освіті для раннього виявлення здібностей [5].

Науково обґрунтована діагностика повинна бути багаторівневою та мультидисциплінарною, із залученням: педагогів; психологів; соціальних педагогів; батьків; самих учнів — через самооцінювання.

Визначення типу обдарованості (академічна, художньо-естетична, спортивна, технічна тощо) дозволяє не лише класифікувати здібності дитини, а й вибудувати ефективну стратегію її розвитку [5, 6].

Індивідуалізація навчання – це стратегія, що передбачає адаптацію змісту, форм, методів та темпу освітньої діяльності відповідно до індивідуальних потреб учнів. Для обдарованих дітей це має принципове значення, оскільки стандартна освітня програма не завжди здатна задовольнити їхні інтелектуальні й креативні запити [7].

Індивідуальні освітні траєкторії (IOT) – це персоналізований маршрут розвитку учня, який враховує: тип та рівень обдарованості; мотивацію, темп засвоєння матеріалу; можливості самонавчання та автономності. Форми організації IOT: інтенсивне навчання: прискорене засвоєння тем або предметів; поглиблене вивчення: розширення тематики за межі шкільної програми; проєктне та дослідницьке навчання: формування навичок роботи з джерелами, самостійного аналізу, рефлексії; менторинг і тьюторство: педагогічна підтримка через супровід освітньої діяльності; модульне навчання з можливістю вибору тем і форм опанування. До інструментів індивідуалізації належать: онлайн-платформи з адаптивним навчанням: Coursera, Khan Academy, Prometheus; цифрові щоденники, освітні портфоліо (наприклад, Google Sites, Mahara); хмарні сервіси для взаємодії та збереження результатів (Google Workspace, OneNote, Padlet).

Інтеграція сучасних технологій у педагогічний процес з обдарованими учнями дає змогу розширити освітній простір, підвищити залученість, мотивацію та сформувати сучасні навички [8]. Інтерактивні платформи: Google Classroom, Moodle, Edmodo — для організації дистанційного та змішаного навчання. Інтелектуальні освітні системи: з адаптивним контентом, що підлаштовується під рівень учня (SmartMe, Classcraft). Цифрові лабораторії: PhET, Labster – для STEM-досліджень.

Засоби, які формують алгоритмічне мислення, логіку, креативність: Scratch, Tynker – візуальне програмування; LEGO Mindstorms, Arduino, micro:bit – платформи для створення технічних проєктів; Tinkercad, Fusion 360 – для 3D-моделювання.

Інноваційна форма взаємодії з навчальним матеріалом: VR/AR-ресурси дозволяють «занурити» учня у віртуальне середовище; використовуються в біології, географії, історії, інженерії.

Підтримка обдарованого учня не обмежується академічною сферою, а охоплює емоційно-ціннісний, соціальний та особистісний аспекти розвитку [9].

Педагог виступає не лише джерелом знань, а й:

- фасилітатором навчального процесу;
- тьютором, який формує освітню траєкторію;
- ментором, що надає моральну й професійну підтримку.

Форми педагогічної взаємодії, які доцільно використовувати: індивідуальні консультації; розвиткові групи та гуртки за інтересами (STEM-

клуби, дебатні клуби, творчі майстерні); освітні інкубатори та конкурси (Junior Academy of Sciences, МАН, олімпіади).

Рекомендовано використовувати формувальне оцінювання, портфоліо досягнень, а також представлення результатів у вигляді проєктів, презентацій, участі у конкурсах і конференціях. Цифрові інструменти дають змогу зручно зберігати, аналізувати та демонструвати результати роботи учнів [10].

Система оцінювання має бути спрямована не лише на перевірку знань, а й на стимулювання розвитку, формування рефлексії та самовдосконалення.

Альтернативні форми оцінювання: формувальне оцінювання – моніторинг прогресу з акцентом на зворотний зв'язок; портфоліо досягнень – фіксація творчих, наукових, проєктних робіт; самооцінювання та взаємооцінювання – розвиток критичного мислення та рефлексії.

Демонстрація досягнень: участь у конференціях, конкурсах, стартапах; презентації власних проєктів; публікації на освітніх платформах або в науково-популярних виданнях.

Таким чином, застосування сучасних технологій у роботі з обдарованими дітьми дозволяє суттєво підвищити ефективність навчального процесу, розширити можливості самореалізації та творчого розвитку. Важливо не лише впроваджувати технології, а й системно організовувати навчання, з урахуванням індивідуальних особливостей, психолого-педагогічної підтримки та інтеграції в освітнє середовище.

1. Робота з обдарованими дітьми потребує гнучкого, індивідуалізованого підходу, що враховує когнітивні, емоційні та соціальні особливості учня.

2. Використання сучасних технічних технологій значно розширює дидактичні можливості педагога, сприяє активізації пізнавальної діяльності учнів, формує навички самонавчання та критичного мислення.

3. Ефективне застосування цифрових засобів (інтерактивні платформи, онлайн-курси, робототехніка, AR/VR, хмарні сервіси) дозволяє підвищити мотивацію, інтерес до навчання та залученість учнів у пізнавальний процес.

4. Важливою складовою успішної роботи з обдарованими є наявність системної педагогічної підтримки, у тому числі в формі наставництва (тьюторства), що забезпечує орієнтацію дитини в індивідуальній освітній траєкторії.

5. Подальші дослідження можуть бути зосереджені на створенні ефективних цифрових середовищ, адаптованих до українських умов, і розробці практичних моделей інклюзивного навчання обдарованих дітей.

Список використаних джерел:

1. Андрєєва, О. А. (2021). Інноваційні підходи до роботи з обдарованими дітьми в умовах Нової української школи. Педагогічний дискурс, (30), 45–49.
2. Бех, І. Д. (2018). Особистісно орієнтоване навчання: теорія і технології. Київ: Либідь.

3. Гілберг, М. (2020). STEM-освіта в школі: проєктний підхід та інновації. Харків: Основа.
4. Монахов, В. М. (2020). Психолого-педагогічні основи виявлення та розвитку обдарованості. Освіта і розвиток обдарованої особистості, 5(80), 12–17.
5. Рибалка, В. В. (2019). Інформаційні технології у психолого-педагогічному супроводі дітей з особливими освітніми потребами. Київ: ІСДО.
6. Шумакова, Н. С. (2022). Цифрові інструменти підтримки обдарованих учнів у дистанційному навчанні. Інформаційні технології і засоби навчання, 90(4), 105–112.
7. Sternberg, R. J., & Davidson, J. E. (2005). Conceptions of giftedness. Cambridge University Press.
8. Renzulli, J. S. (2012). Reexamining the Role of Gifted Education and Talent Development. Gifted Child Quarterly, 56(3), 150–159.
9. Khan Academy. (n.d.). Retrieved from: <https://www.khanacademy.org>
10. Prometheus. (n.d.). Онлайн-курси. URL: <https://prometheus.org.ua>

**ГІГІЄНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФАКТОРІВ РИЗИКУ
ПОШИРЕННЯ ЛИХОМАНКИ ЗАХІДНОГО НІЛУ В УМОВАХ
ПОМІРНОГО КЛІМАТУ ЯК СКЛАДОВА МЕДИКО-БІОЛОГІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ НАСЕЛЕННЯ НА ПРИКЛАДІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Тиха А.С., Пивовар С.М.

Полтавський державний медичний університет

Актуальність: Однією з важливих глобальних загроз для біосфери, що безпосередньо впливає на стан здоров'я людини, є зміна клімату внаслідок глобального потепління. Україна, з огляду на свої кліматичні та географічні особливості, створює сприятливі умови для формування екологічних систем, у межах яких можливе передавання збудників інфекцій від диких птахів і тварин – природних резервуарів вірусів – до людини. Зміни клімату, зокрема в регіонах з помірним кліматом, створюють сприятливі умови для поширення тропічних інфекцій, серед яких особливе місце займає лихоманка Західного Нілу. Це небезпечне вірусне зооантропонозне захворювання з трансмісивним механізмом передачі, збудник якого циркулює за участі комарів роду *Culex*, *Aedes*, *Anopheles*, а також потенційно – кліщів родини *Ixodida*. Медико-біологічна значущість проблеми обумовлена відсутністю специфічних засобів профілактики й лікування, труднощами діагностики через поліморфізм клінічних проявів, а також необхідністю впровадження високоспецифічних методів лабораторного підтвердження. Усе це свідчить про актуальність вивчення факторів ризику поширення лихоманки Західного Нілу в контексті збереження здоров'я населення в умовах зростаючого впливу техногенних і біоекологічних змін.